

Bróstkrabbi

Landssjúkrahúsið

Samstarvsavtala

KOLLVELTING FYRI KRABBA- SJÚKLINGAR

Barbara Holm

Redaktørur á Vikuskiftis Sosialinum

Bróstini í fokus

Oktober er mánaðurin, tá ið bróstini verða sett í fokus, og vit tosa og skriva um bróstkrabba og tær ræðuliga avleiðingar, sum hendan sjúkan hevur fyri kvinnur í støðuni

Stórar broytingar eru tibetur at hóma á økinum í føroyska sjúkrahúsverkinum. Í dag er eingin bíðilisti til mammo-grafikanningar á Landssjúkrahúsinum, og Løgtingið hevur júst játtað eyka fígging til at lata kvinnur millum 50 og 69 sleppa til regluligar kanningar fyri bróstkrabba.

Men fyri summar er tað ov seint. Mangar kvinnur fáa staðfest bróstkrabba áðrenn, og tað er ikki altíð eins lætt at varnast ein knýkil í bróstinum.

Allar kvinnur merkja størri og minni knýklar í bróstinum við jøvnum millumbili. Tá ið menstratióin er ávegis, merkja summar fleiri knýklar, og hjá øðrum er tað aðrar tíðir av mánaðinum, at bróstini gera um seg og broyta skap.

Hvussu veitst tú so nær tú skalt lata teg kannu?

Fyri 49 ára gomlu Evy Toftgaard Nielsen var tað ein tilvildarlig løta hon legði hondina á brósti, meðan hon lá í songini og las eina bók, sum var startskotið til hennara sjúkralegu. Hon merkti ein knút í bróstinum, og fór til lækna.

Í temasiðunum hesaferð kanst tú lesa um Evy og hvussu tað kendist at fáa ræðuligu boðini frá læknanum.

Tú kanst eisini lesa samrøðu við Krabbameinsfelagið og við sjúkrahússtjóran, sum vilja uppraðfesta kanningar og eftirkanningar av krabbameinsraktum kvinnum.

Hóast vit skriva oktober, og tí varpa ljós á bróstkrabba, so er eingin ivi um, at alt krabbamein – í bróstinum ella aðrastaðni – er eins ræðuligt fyri tann, sum verður raktur. Og ikki minst fyri tey avvarðandi. Seinastu árin hava alsamt fleiri føroyingar súkkla til Paris fyri at savna pening inn til krabbameinsrakt børn. November stendur fyri framman og tá er tað prostatakrabbi, sum er í fokus. Og óansæð hvar sjúkan rakar, so rakar hon hart og púra náðileys.

Vit síggja framstig í játtanini til regluligar kanningar fyri bróstkrabba, men hetta er ikki nóg mikið. Mangt krabbamein kann takast burtur, um tað verður uppdagað nóg tíðliga, siga serfrøðingarnir. Men fyri at uppdaga krabba er neyðugt, at fólk sleppa til kanningar. Og hvat kundi verið meira natúrligt at kravt í einum ríki vælfæðarsamfelagið sum Føroyum, enn at allir borgarar sleppa til regluligar kanningar fyri krabba, og um ikki annað, so at allir borgarar, sum fáa ávísing frá kommunulækna, sleppa skjótt framat serlækna um enn tað er í Føroyum ella í Danmark.

Vit hóma framstig, men latið okkum seta enn meira inn fyri at tryggja, at krabbi bæði í bróstinum og aðrastaðni við verður uppdagaður og viðgjørdur beinan vegin.

MORTAN ØSTERØ

Oktobermánaður varpar ljós á bróstkrabba kringheimin, og longu fyrsta dagin í oktober átti Landssjúkrahúsið eini góð boð at byrja mánaðin við. Nýggj samstarvsavtala varð gjørd við Ríkissjúkrahúsið, ið merkir, at størri partur av krabbameinsviðgerðini kann fara fram í Føroyum.

– Hetta er veruliga ein kollvelting innan krabbameinsøki, sum vit eru ógvuliga fegin um. Undan nýggju avtaluni vórðu meiri enn helvtin av krabbameinssjúklingunum sendir uttanlands til viðgerðar, men nú sleppa fleiri undan at ferðast av landinum, sigur Johnny í Grótinum, stjóri á Landssjúkrahúsinum.

Talan verður um fyra ymiskar serlæknar, ið skiftast um at vera á Landssjúkrahúsinum tveir dagar um vikuna. Serlæknarnir skulu eftir ætlan eisini taka sær av eftirkanningum av fólki, sum eru sloppin av við krabbameini.

Tá ið ljós verður varpað á støðuna og tørvurin er stórur á eini heilsutænastu, rópa fólk harðari, og politiska játtanin fylgir oftani við«

2.500 kvinnur til kanningar

Slaka viku eftir, at boðað varð frá avtaluni við Ríkissjúkrahúsið, frættist úr Heilsu- og innlendismálaráðnum, at allar føroyskar kvinnur millum 50-69 ár fáa nýtt tilboð um kanning fyri bróstkrabba. Sambært hagstovuni eru áleið 5.000 kvinnur í hesum aldursbólkinum búsettir í Føroyum, og kvinnurnar skulu sleppa til kanningar annaðhvørt ár.

– Vit lýsa í løtuni eftir einum radiologi (røntgenlækna, red.) og einum radiografi (at greina myndirnar, red.), sum skulu taka sær av mammografiscreeningini burturav. Sambært kanningum úr grannalondunum skuldi ein radiologur megna at gjørt 10.000 kanningar um ári, og tiskil átti tað at latið seg gjørt at framt 2.500 røntgenkanningar fyri bróstkrabba í Føroyum, sigur Johnny í Grótinum.

Seinastu árin hevur føroyska heilsuverki verið fyri atfinningum um júst sínar mannagongdir viðvíkjandi kanningum fyri bróstkrabba. Kvinnur á bíðilistum, og tær, sum